

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Warszawie

#MOJA NIEPODLEGŁA.

Obchody uroczystości patriotycznych
w II Rzeczypospolitej 1918–1939

Obchody uroczystości patriotycznych w II Rzeczypospolitej 1918–1939

Szanowni Państwo,

Przypadająca 11 listopada kolejna rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę skłoniła nas do opracowania drugiej części materiałów edukacyjno-promocyjnych¹. Teką zawiera bogaty materiał ikonograficzny, obrazujący obchody świąt narodowych, rocznic państwowych, spontanicznych zabaw ukazujących radość życia w wolnym kraju, lecz także uroczystości żałobne i te ku czci szczególnie zasłużonych Polaków. Publikacja to zestaw fotografii pochodzących z zasobów Narodowego Archiwum Cyfrowego i polskiej biblioteki cyfrowej Polona. Pokazano na nich przedstawicieli wszystkich grup społecznych, pochodzących z niemal każdego przedwojennego województwa. Wspólnym tematem, który łączy te zdjęcia, są uroczystości patriotyczne w II Rzeczypospolitej – w wielkomiejskich ośrodkach, miasteczkach i wsiach. Obchody świąt narodowych, lokalne wydarzenia, rocznice historycznych wydarzeń, pogrzeby państwowe itp. miały bardzo bogaty i różnorodny przebieg, przygotowywano między innymi widowiska, akademie, pochody, defilady, pokazy tańców narodowych, zabawy ludowe, przemówienia i nabożeństwa.

Teka została przygotowana specjalnie z myślą o nauczycielach, edukatorach, pracownikach instytucji kultury oraz uczniach. Może ona posłużyć do przeprowadzenia lekcji szkolnych z zakresu historii, języka polskiego, zajęć wychowawczych i kół zainteresowań, a także być wykorzystana do przygotowania szkolnych gazetek, plakatów i dekoracji okolicznościowych z okazji świąt narodowych.

Teka promocyjno-edukacyjna, którą Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Warszawie oddaje do Państwa rąk, stanowi uzupełnienie szerokiej oferty całego Instytutu Pamięci Narodowej poświęconej odzyskaniu wolności, a także historii odradzającej się Rzeczypospolitej Polskiej. Jest ona dopełnieniem przygotowanych wcześniej licznych propozycji naukowych, edukacyjnych i popularyzatorskich, takich jak: książki, albumy, teki, gry i puzzle, filmy, animacje, druki okolicznościowe czy wystawy. Na przedostatniej karcie została zamieszczona bibliografia dla nauczycieli i uczniów z wybranymi pozycjami, dostępnymi do pobrania w internecie.

11 listopada 1918 r. w miejscowości Compiègne we Francji podpisano zawieszenie broni kończące I wojnę światową. Ten dzień stał się początkiem tworzenia polskiej państwowości po 123 latach rozbiorów. Jednakże przyjęcie, że w jego rocznicę będzie się świętować odzyskanie niepodległości, wcale nie było tak oczywiste. Różne frakcje i ugrupowania polityczne proponowały własne daty symbolizujące jedno z najważniejszych w historii Polski wydarzeń. W 1919 r. w listopadzie w prasie ukazały się okolicznościowe artykuły, a od 1920 r. święto 11 Listopada, choć nie miało jeszcze charakteru państwowego, było obchodzone szczególnie uroczysto wśród żołnierzy Wojska Polskiego. Z okazji ósmej rocznicy wolnej Polski premier Józef Piłsudski wydał okólnik, w którym ustanowił dzień wolny dla uczniów i urzędników państwowych. Jednakże narodowym świętem państwowym – wolnym od pracy dla wszystkich – 11 Listopada stał się dopiero w roku 1937. Rocznicą odzyskania niepodległości należała do najważniejszych państwowych świąt II Rzeczypospolitej. Na tę okazję w 1937 r. wszystkie miasta zostały odświętnie udekorowane flagami Polski. Każda, nawet najmniejsza miejscowość w kraju przygotowała własny program obchodów.

W wolnej Polsce tradycje patriotyczne pomagały scalać społeczeństwo, budować świadomość narodową i kształtować postawy obywatelskie. Niezwykle ważne było sięganie do wiedzy o przeszłości, zakorzenianie się w historię, przywracanie i tworzenie pamięci narodowej. W kształtującej się Polsce potrzebne były wzorce wybitnych wodzów, takich jak król Władysław Jagiełło, Jan III Sobieski czy gen. Tadeusz Kościuszko. Na ich cześć przygotowywano dziękczynne akademie, inscenizacje, żywe obrazy. Osobną uwagę poświęcano bohaterom powstań narodowych: Janowi Kilińskiemu, Romualdowi Trauguttowi czy bohaterom lokalnym, np. Stefanowi Okrzei na obszarze dawnego zaboru rosyjskiego lub Michałowi Drzymałemu w byłym zaborze pruskim. Szczególnym kultem otaczano marszałka Józefa Piłsudskiego, który jeszcze za życia trafił do panteonu bohaterów narodowych. W II Rzeczypospolitej uroczystości obchodzono w całym kraju imieniny marszałka (19 marca), a wielu miejscowościach ustawiano pomniki, popiersia i wieszano tablice memoratywne ku czci Ojca Niepodległości.

Warto podkreślić, że uroczystości patriotyczne koncentrowały się nie tylko na wybitnych postaciach i znanych powszechnie dowódcach, lecz także szeregowych żołnierzach. Hołd oddawano legionistom Dąbrowskiego, żołnierzom Księstwa Warszawskiego, uczestnikom powstań narodowych, konspiratorom z Polskiej Organizacji Wojskowej, członkom Legionów Polskich, I Korpusu Polskiego w Rosji i Armii Polskiej we Francji, Orłętom Lwowskim, powstańcom wielkopolskim i śląskim, ochotnikom z wojny polsko-bolszewickiej – wszystkim, którzy walczyli o wolną i niepodległą Ojczyznę.

Patriotyczne uroczystości odbywały się również w rocznice działań narodowowyzwoleńczych, stoczonych batalii, a przede wszystkim triumfu oręża polskiego, jak: bitwa pod Racławicami (4 kwietnia), bitwa pod Kostiuchnówką (6 lipca), marsz Pierwszej Kompanii Kadrowej (6–12 sierpnia), zwycięska Bitwa Warszawska (15 sierpnia) oraz wiktoria wiedeńska (12 września). Na osobną uwagę zasługują podniosłe obchody rocznicy uchwalenia Konstytucji Rzeczypospolitej Obojga Narodów 3 maja.

Poległych starano się uczcić na wiele sposobów. 2 listopada 1925 r. w Warszawie został odsłonięty Grób Nieznanego Żołnierza. Miał on symbolicznie upamiętniać tych, którzy oddali życie za wolną Polskę w latach 1914–1920. W tym dniu pod kolumnadą Pałacu Saskiego złożono trumnę z ciałem anonimowego żołnierza, uroczysto sprowadzoną z Cmentarza Obrońców Lwowa. Grób Nieznanego Żołnierza miał w symboliczny sposób upamiętniać bezimiennych – tych, którzy oddali życie za wolną Polskę w latach 1914–1920. Szczególnej wymowy nabierały pogrzeby młodych żołnierzy ginących w walce o wyzwolenie Polski oraz uczestników powstań narodowych. Odprowadzenia doczesnych szczątków na miejsca wiecznego spoczynku miały bardzo uroczystą oprawę, a w konduktach pogrzebowych uczestniczyły tysiące osób.

¹ 11 listopada. Odzyskanie Niepodległości przez Polskę, Warszawa 2018 r.

Popularne stało się podejmowanie podczas tych wydarzeń prywatnych, uroczystych zobowiązań dla Polski.

Oprócz bohaterów czczono pamięć ludzi wybitnie zasłużonych dla kultury, którzy działali na rze-
czy sprawy polskiej: poetów i pisarzy (Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Henryk Sienkiewicz, Władysław
Reymont, Stefan Żeromski), muzyków (Fryderyk Chopin), malarzy (Jan Matejko, Artur Grottger, Aleksan-
der Gierymski).

Obchody świąt państwowych i rocznic wydarzeń jednoczyły Polaków, przypominały o wydarze-
niach, które doprowadziły do odzyskania niepodległości, upowszechniały wiedzę na temat historii Polski,
a przede wszystkim uczyły szacunku dla dokonań i ofiar przodków. 1 września 1939 r. Rzesza Niemiecka
zaatakowała Polskę, a 17 września Związek Sowiecki bez wypowiedzenia wojny dokonał zbrojnej napaści
na wschodnie terytoria Rzeczypospolitej. Wkrótce potem okupanci zakazali obchodów nadchodzącego
Święta Niepodległości (które przypominało Niemcom o przegranej I wojnie światowej) oraz wszelkich in-
nych uroczystości narodowych. Naziści 11 listopada 1939 r. w Lesie Piaśnickim rozstrzelali 314 Polaków
z Pomorza – głównie nauczycieli, urzędników, działaczy społecznych oraz licznych przedstawicieli duch-
owieństwa. Nie były to jedyne ofiary. W dniach 11–12 listopada tego roku za próbę uczczenia rocznicy od-
zyskania niepodległości życiem zapłacili Polacy z Zielonki koło Warszawy i Kamionki nieopodal Lublina,
a w wielu innych miejscowościach przeprowadzono aresztowania i prześladowania ludności. O tych i in-
nych wydarzeniach dowiedzą się Państwo z kolejnej części przygotowywanej teki, która poświęcona będzie
„nielegalnym” obchodom świąt i rocznic państwowych w latach 1939–1989.

dr Anna Maria Adamus

Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN
w Warszawie

1918

Pierwszy pochód narodowy w wolnej Polsce. Wzięło w nim udział ponad sto organizacji, instytucji i stowarzyszeń. Trasa przemarszu wiodła przez Nowy Świat, Aleje Ujazdowskie, ulicę Nowowiejską, plac Zbawiciela i ulicę Marszałkowską. W tle widoczna jest cerkiew św. Michała Archanioła. Warszawa, 17 listopada 1918 r. (Polona)

1919

Naczelnik państwa Józef Piłsudski, gen. Józef Haller, gen. Józef Leśniewski, gen. Józef Dowbor-Muśnicki, biskup Władysław Bandurski, honorowy kapelan Legionów Polskich, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Stanisław Estreicher podczas defilady wojskowej z okazji Święta Zjednoczenia Armii Polskiej. Kraków, 19 października 1919 r. (NAC)

1919

Naczelnik Państwa Józef Piłsudski w otoczeniu mieszkańców Wilna po mszy dziękczynnej w Ostrej Bramie za dar wolności. Wilno, 27 kwietnia 1919 r. (NAC)

Wizyta Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego w Poznaniu. Na fotografii widoczni gen. Józef Dowbor-Muśnicki – dowódca I Korpusu Polskiego w Rosji i Armii Wielkopolskiej (drugi od lewej strony), gen. Józef Haller – dowódca Armii Polskiej we Francji (pierwszy z prawej strony) oraz ppłk Bolesław Wieniawa-Długoszowski. Poznań, 27 października 1919 r. (NAC)

Wkroczenie wojsk polskich do Pucka. Zaślubiny Polski z morzem, podczas których gen. Józef Haller wrzucił do Morza Bałtyckiego symboliczny pierścień. Puck, 10 lutego 1920 r. (NAC)

Dekoracja herbu miasta Lwowa srebrnym krzyżem Virtuti Militari. Marszałek (od 19 marca 1920 r.) Józef Piłsudski wraz z oficerami i żołnierzami Wojska Polskiego. Widoczni m.in.: gen. Edward Rydz-Śmigły (czwarty z prawej za marszałkiem) i ppłk Bolesław Wieniawa-Długoszowski (za gen. Rydzem-Śmigłym). Lwów, 22 listopada 1920 r. (NAC)

1921

Przegląd oddziałów 16 Dywizji Piechoty zgromadzonych nad Wisłą podczas wizyty marszałka Józefa Piłsudskiego. Widok z lotu ptaka. Grudziądz, 7-8 czerwca 1921 r. (NAC)

1922

Uroczystość objęcia Górnego Śląska przez Wojsko Polskie i polską administrację. Brama triumfalna przygotowana przez mieszkańców miasta w Królewskiej Hucie (Chorzów). Królewska Huta, 23 czerwca 1922 r. (NAC)

1923

Międzynarodowy Pochód Brylantów i Drogocennych Kamieni w Antwerpii. Członkowie belgijskiej Polonii składają „hołd Janowi III Sobieskiemu” na pamiątkę podróży odbytej w dniach 18–19 maja 1646 r. Antwerpia, 1923 r. (NAC)

1924

Marszałek Józef Piłsudski w otoczeniu zawodników Pogoni Lwów i Wisły Kraków na stadionie Wisły Kraków. Stoją od lewej: Henryk Reyman, Stefan Wójcik, prezes Aleksander Dembiński, Władysław Krupa (na prawo za marszałkiem), Edward Garbien, Mieczysław Balcer (na prawo od E. Garbiena) i inni. Kraków, 16 listopada 1924 r. (NAC)

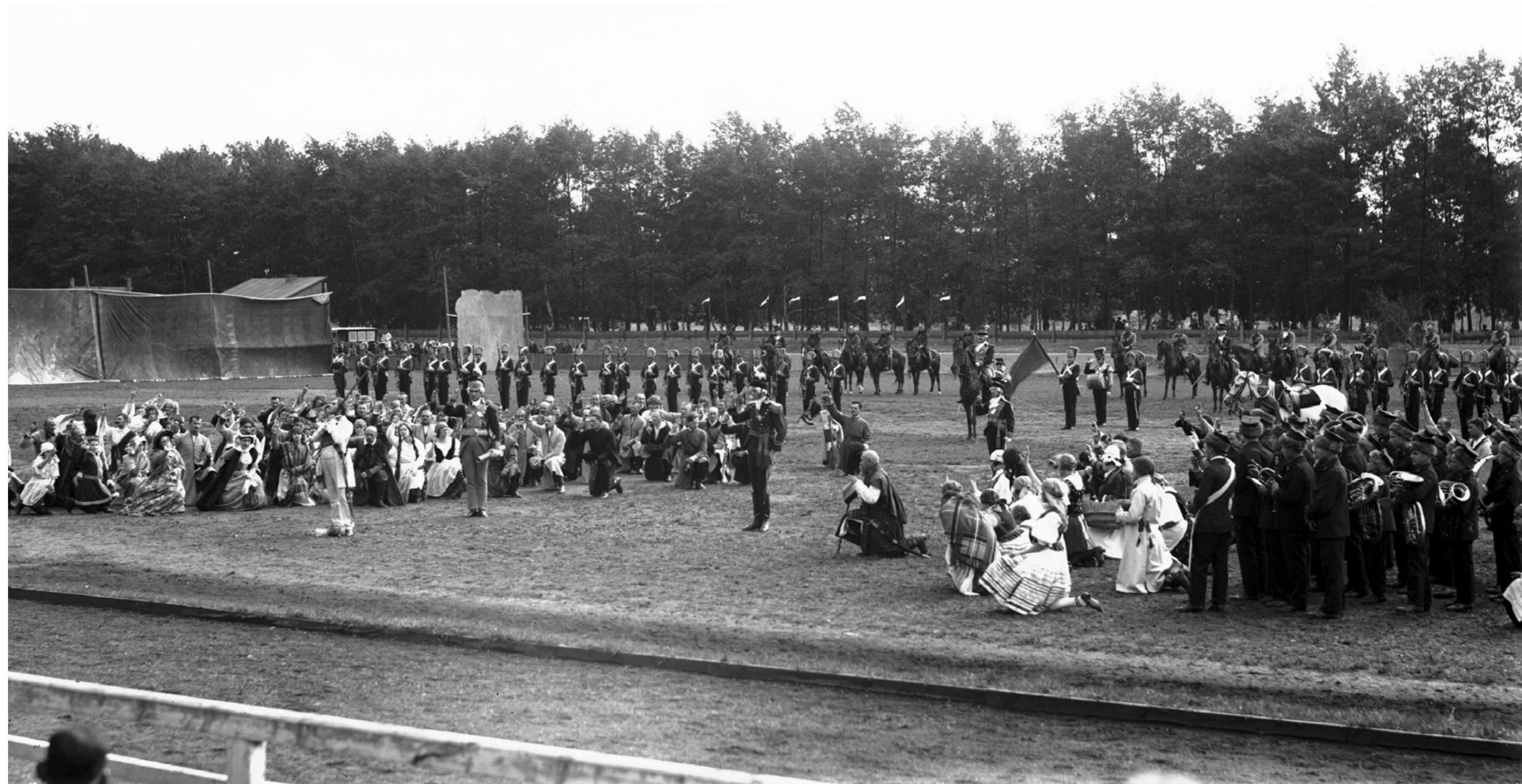
Przewiezienie do niepodległej ojczyzny prochów Henryka Sienkiewicza zmarłego w 1916 r. w Szwajcarii. Na fotografii delegacja z wieńcami oczekuje na ciało wieszczki narodowego i laureata Nagrody Nobla w dziedzinie literatury. Czechowice (Czechowice-Dziedzice), 25 października 1924 r. (NAC)

1925

Defilada oddziałów Policji Państwowej z okazji Obchodów Tygodnia Policjanta Polskiego.
Kraków, wrzesień 1925 r. (NAC)

1925

Przedstawienie plenerowe na krakowskich Błoniach „*Kościuszko pod Raławicami*”
Władysława Ludwika Anczyca w ramach obchodów Tygodnia Policjanta Polskiego.
Kraków, wrzesień 1925 r. (NAC)

Przemówienie radiowe marszałka Józefa Piłsudskiego z okazji ósmej rocznicy odzyskania niepodległości. Obok Piłsudskiego siedzą jego córki Jadwiga (z lewej) i Wanda, stoją jego adiutant mjr Zygmunt Wenda (za Marszałkiem), na drugim planie komendant główny Policji Państwowej Janusz Jagrym-Maleszewski (siódmy z lewej), podpułkownik Józef Beck (ósmý z lewej). Warszawa, 11 listopada 1926 r. (NAC)

1926

Start marszu szlakiem „kadrówki” w rocznicę wymarszu Pierwszej Kompanii Kadrowej. Oddział Związku Strzeleckiego defiluje przed marszałkiem Józefem Piłsudskim, Aleksandrą Piłsudską i innymi przedstawicielami władz państwowych i wojskowych. Kraków, 6 sierpnia 1926 r. (NAC)

1926

Meta marszu szlakiem „kadrówki” w rocznicę wymarszu Pierwszej Kompanii Kadrowej. Jeden z uczestników witany przez żołnierzy i mieszkańców miasta. Kielce, 8 sierpnia 1926 r. (NAC)

1927

Uroczystość 30-lecia pracy twórczej Władysława Orkana (właśc. Franciszka Ksawerego Smaciarza) – pisarza, a także oficera Legionów Polskich i Wojska Polskiego. Akademia z udziałem twórcy, jego najbliższych oraz licznej rzeszy Podhalan i Małopolan odbyła się na rynku przed ratuszem. Nowy Targ, 1927 r. (NAC)

1927

Uroczystości państwowe upamiętniające bitwę pod Raclawicami w jej 133. rocznicę (4 kwietnia 1794 r.).
Na fotografii 14 Pułk Ułanów Jazłowieckich. Lwów, 26 kwietnia 1927 r. (NAC)

1928

Przemówienie burmistrza Wolsztyna podczas uroczystości państwowych ku czci zmarłych powstańców wielkopolskich. Na fotografii przedstawiciele władz państwowych i miejskich, żołnierze Wojska Polskiego, duchowni katoliccy, ministranci i mieszkańcy miasta. Wolsztyn, luty 1928 r. (NAC)

Uroczystość otwarcia mostu na Niemnie w Mikolajewszczyźnie (obecnie Białoruś). Na fotografii przedstawiciele władz administracji terenowej, żołnierze Wojska Polskiego i duchowny wyznania rzymskokatolickiego. Mikolajewszczyzna, 1928 r. (NAC)

1929

Pokaz ćwiczeń Straży Pożarnej na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu. Wystawę zorganizowano z okazji dziesięciolecia odzyskania niepodległości, aby zaprezentować dorobek odrodzonego państwa. Na fotografii pokaz gimnastyczny uczniów szkoły pożarnej. Poznań, czerwiec 1929 r. (NAC).

Obchody rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Mieszkańcy miasta oglądają pokaz, podczas którego specjalnie podpalone zabudowania zostały ugaszone przez Straż Pożarną. Zawiercie, listopad 1929 r. (NAC)

Aleksandra Piłsudska i gen. Aleksander Litwinowicz sadzący drzewka wolności na Żoliborzu z okazji rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Warszawa, 14 listopada 1929 r. (NAC)

1929

1930

Uroczystości z okazji rocznicy odzyskania Pomorza przez Polskę. Widoczny na fotografii wóz Michała Drzymały jest symbolem walki z germanizacją w zaborze pruskim. Bydgoszcz, luty 1930 r. (NAC)

Obchody Święta Żołnierza Polskiego w Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. Na fotografii są m.in.: mjr Antoni Rosner – radca legacyjny Komisariatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Wolnym Mieście Gdańsku, dr Stefan Rosicki – komendant Wojskowej Składnicy Tranzytowej, kmdr. ppor. Józef Czechowicz oraz uczestnicy zawodów zorganizowanych z okazji święta. Westerplatte (ob. Gdańsk), 15 sierpnia 1930 r. (NAC)

1931

Uroczystości patriotyczne z okazji otwarcia Wystawy Mickiewiczowskiej przy Kopcu Adama Mickiewicza w Nowogródku, usypanym w 75. rocznicę zgonu wieszczki. Nowogródek (ob. Białoruś), lipiec 1931 r. (NAC)

1931

Uroczysty pochód mieszkańców miasta, którzy przewieźli prochy powstańców listopadowych do sarkofagu w pomniku mauzoleum żołnierzy poległych w bitwie pod Ostrołęką 26 maja 1831 r. Ostrołęka, 23 maja 1931 r. (NAC)

1932

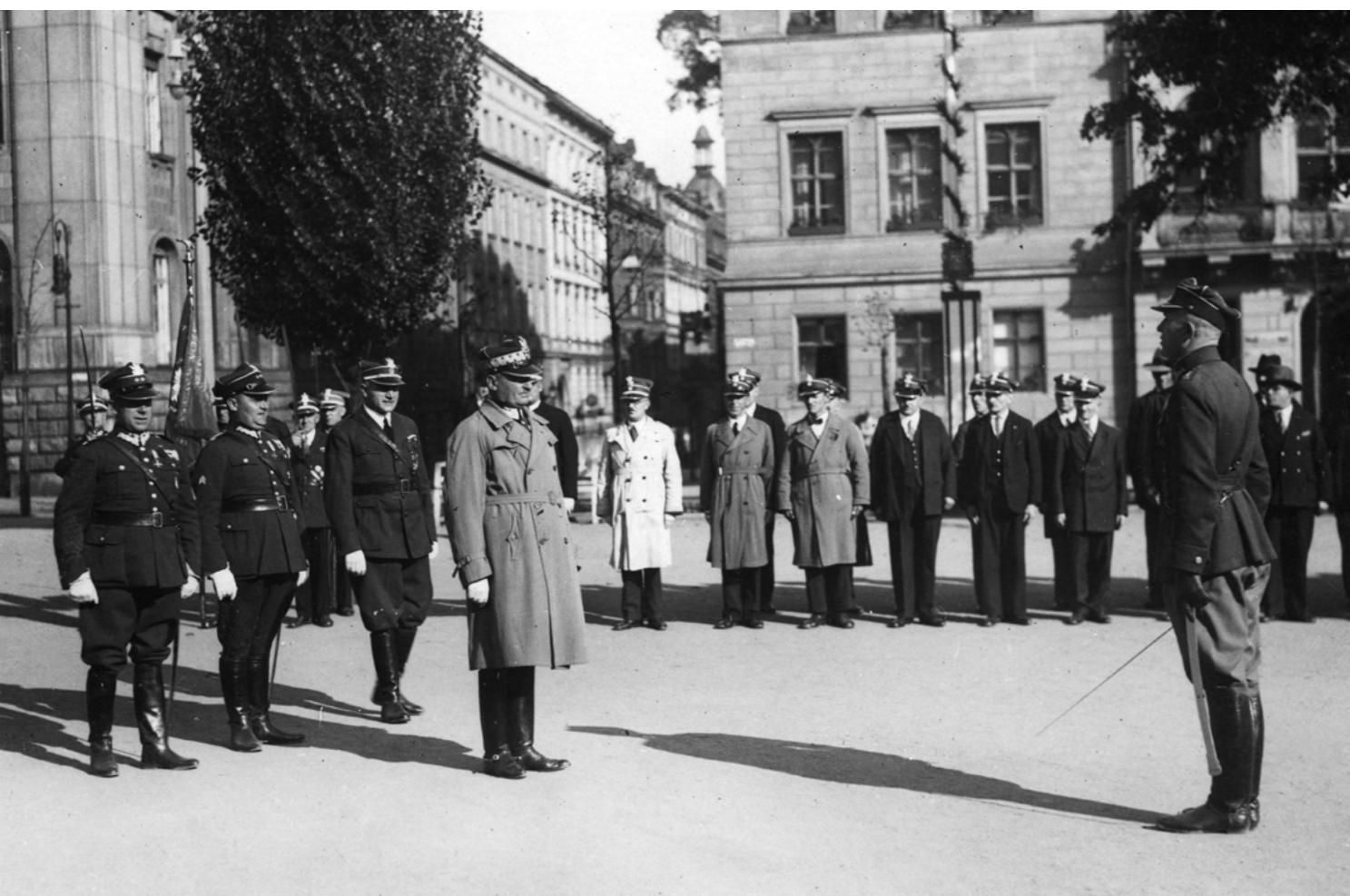
Sztafety wojskowe na dziedzińcu Belwederu z okazji uroczystości imieninowych marszałka Józefa Piłsudskiego. Na pierwszym planie widoczni są cykliści, a na dalszym kawaleria Wojska Polskiego. Warszawa, 19 marca 1932 r. (NAC)

1932

Defilada organizacji górniczych ze sztandarami na ulicach miasta z okazji uroczystości imieninowych marszałka Józefa Piłsudskiego. Katowice, 19 marca 1932 r. (NAC)

Miting strzelecki zorganizowany przez Związek Weteranów Powstań Narodowych Rzeczypospolitej Polskiej 1914/1919. Prezes związku gen. Stanisław Taczak odbiera raport od dowódcy zgromadzonych na placu Wolności organizacji powstańczych. Poznań, październik 1933 r. (NAC)

Uroczystości rocznicowe z okazji wymarszu Pierwszej Kompanii Kadrowej. Jednym z uczestników obchodów był weteran powstania styczniowego Józef Dragun. Kielce, sierpień 1933 r. (NAC)

Uroczystości z okazji 100. rocznicy napisania przez Adama Mickiewicza poematu *Pan Tadeusz*. Apel z udziałem delegacji ze szkół na dziedzińcu Zamku Królewskiego na Wawelu. Kraków, czerwiec 1934 r. (NAC)

Obchody Święta Niepodległości na Polu Mokotowskim w Warszawie. Na fotografii widać przybyłych na uroczystości przedstawicieli ziemi stanisławowskiej – Hucułów (górali mieszanego pochodzenia rusińskiego i wołoskiego). Warszawa, 11 listopada 1934 r.

Uroczystości żałobne po śmierci marszałka Józefa Piłsudskiego w Łucku. Na podium przemawia wojewoda wołyński Henryk Józewski. Łuck, 13–18 maja 1935 r. (NAC)

1935

Uroczystości państwowe z okazji obchodów Święta Morza w Warszawie. Marynarz z Gdyni przejmuje posterunek przed Komendą Miasta. Warszawa, 29 czerwca 1935 r. (NAC)

1936

Uroczystości z okazji pierwszej rocznicy śmierci Józefa Piłsudskiego. Delegacja harcerzy w drodze do krypty św. Leonarda w katedrze wawelskiej, gdzie został pochowany Marszałek. Kraków, 12 maja 1936 r. (NAC)

Uroczystości z okazji pierwszej rocznicy śmierci marszałka Józefa Piłsudskiego. Delegacja żołnierzy Wojska Polskiego przybyła na Zamek Królewski na Wawelu. Kraków, 12 maja 1936 r. (NAC)

1937

Ósmy ogólnopolski zlot Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” zorganizowany w 70. rocznicę utworzenia Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” oraz 15. rocznicę powrotu Śląska do Macierzy Polskiej. Przed defiladą przemawia prezes związku Franciszek Arciszewski. Katowice, 26–29 czerwca 1937 r. (NAC)

Ósmy ogólnopolski zlot Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” zorganizowany w 70. rocznicę utworzenia Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” oraz 15. rocznicę powrotu Śląska do Macierzy Polskiej. Na fotografii młodzież w śląskich strojach regionalnych podczas uroczystej parady ulicami miasta. Katowice, 26–29 czerwca 1937 r. (NAC)

1937

Uroczystości Święta Narodowego Trzeciego Maja. Na placu marszałka Józefa Piłsudskiego zgromadziły się pododdziały różnych formacji Wojska Polskiego, oczekujące na defiladę ulicami stolicy. Warszawa, 3 maja 1937 r. (NAC)

1937

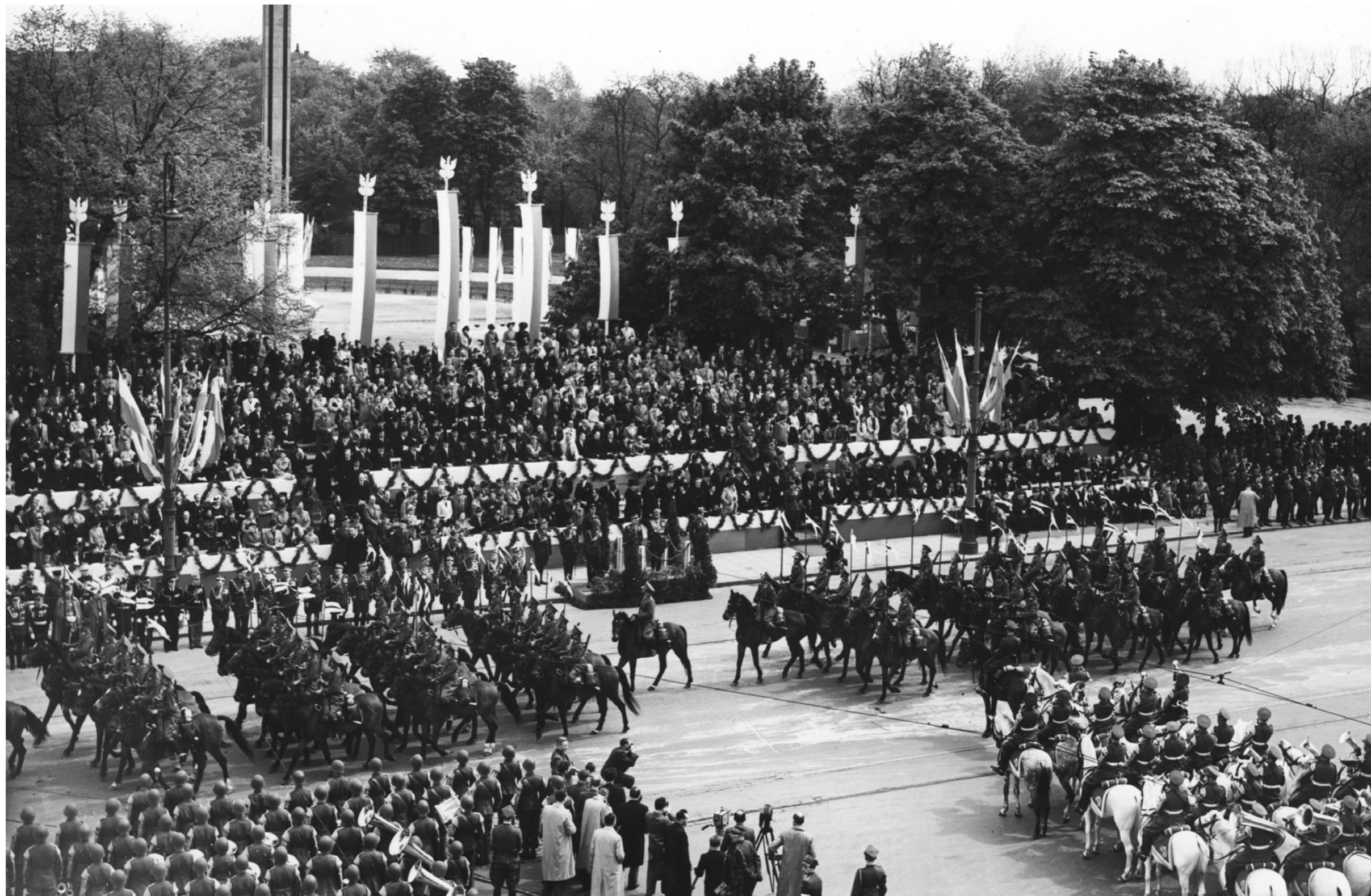
Dekorowanie ulicy Krakowskie Przedmieście biało-czerwonymi flagami z okazji pierwszego oficjalnego Narodowego Święta Niepodległości – widoczne są ulice Krakowskie Przedmieście oraz gmachy hoteli Europejskiego i Bristol. Warszawa, 11 listopada 1937 r. (NAC)

1938

Odświeżenie pomnika w Woli Wiązowej z okazji 20. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Podpułkownik Stanisław Biegański, dowódca 31 Pułk Strzelców Kaniowskich odbiera raport od 5-letniego Aleksandra Maciejewskiego, który prowadził defiladę. Na fotografii widoczne dziewczynki w sieradzkich strojach regionalnych. Wola Wiązowa, 9 października 1938 r.

1939

Uroczystości Święta Narodowego Trzeciego Maja. Widok ogólny defilady oddziałów wojsk kawaleryjskich w Alejach Ujazdowskich. Warszawa, 3 maja 1939 r. (NAC)

1939

Uroczystości Święta Narodowego Trzeciego Maja w Alejach Ujazdowskich. W defiladzie uczestniczy orkiestra dęta, a nad nią przelatują samoloty myśliwskie PZL P.11. Warszawa, 3 maja 1939 r. (NAC)

Obchody Święta Legionów w rocznicę wymarszu Pierwszej Kompanii Kadrowej. Dzieci i młodzież bawiące się podczas jednej z ostatnich uroczystości plenerowych w wolnej Polsce w dzielnicy Praga. Warszawa, 6 sierpnia 1939 r. (NAC)

1939

Ostatnie w dwudziestoleciu międzywojennym obchody Święta Żołnierza Polskiego; składanie wieńców na Grobie Nieznanego Żołnierza. W drugim rzędzie z prawej widoczny jest komendant garnizonu warszawskiego płk Stanisław Machowicz. Warszawa, 15 sierpnia 1939 r. (NAC)

Bibliografia dla nauczycieli i uczniów

Audycje radiowe

„Najważniejsze postacie polskiej historii na 100-lecie niepodległości”:
Życie i twórczość Józefa Czapskiego
Życie, twórczość i działalność polityczna Ignacego Daszyńskiego
Niezwyczajna biografia Wojciecha Korfańtego
Życie generała Władysława Sikorskiego
Czemu kard. Adam Sapieha nie zrobił kariery w Watykanie?
Życie i praca Wincentego Witosa
Pianista, kompozytor, polityk, czyli Ignacy Jan Paderewski
O Romanie Dmowskim w stulecie odzyskania niepodległości
Józef Piłsudski i jego rola w odzyskaniu niepodległości

Filmy edukacyjne

Bitwa warszawska 1920
Co by było, gdyby zwierzęta mówiły? Baśka Murmańska
Co by było, gdyby zwierzęta mówiły? Sambo
Co by było, gdyby zwierzęta mówiły? Kasztanka
Gra o niepodległą
Niezwyciężeni. Czas próby
„Wojna światów 1920”, część I Wojna cywilizacji
„Wojna światów 1920”, część II Europa w ogniu
„Wojna światów 1920”, część III Realni sojusznicy i neutralni wrogowie
„Wojna światów 1920”, część IV Osiemnasta decydująca bitwa w dziejach świata.
Srebrni na szlakach Bitwy Warszawskiej
Stolica bez państwa. Warszawa 1914–1918

Gry edukacyjne IPN

Gra szyfrów (gra do pobrania na platformie STEAM)
Bitwa Warszawska
W obronie Lwowa
ZnajZnak

Gry na aplikacje mobilne

Obrona Płocka 1920
Warszawa Marszałka Józefa Piłsudskiego

Infografiki

Generał Tadeusz Rozwadowski
Historia Bałki Murmańskiej
Powstania Śląskie. Geneza. Przebieg. Skutki
Powstanie Wielkopolskie
Polacy w Wolnym Mieście Gdańsku 1920–1939
Stulecie obrony polskości Lwowa 1918
Władysław Sikorski 1881–1943
Wojna polsko-bolszewicka 1919–1921

Materiały edukacyjne i promocyjne

11 Listopada, Odzyskanie niepodległości przez Polskę
Moja Niepodległa. Scenariusze lekcji i uroczystości szkolnych
Pakiet edukacyjny „Polski gen wolności”
Reprint mapy „Wyniki plebiscytu śląskiego (20 marca 1921)”
Symbole naszej historii
Wojna polsko-bolszewicka 1919–1921
Wojna polsko-bolszewicka 1919–1921

Publikacje edukacyjne

seria: Bohaterowie Niepodległej, cykl O niepodległość i granice Polski odrodzonej
seria: Największe bitwy wojny polsko-bolszewickiej 1919–1921

Wystawy biograficzne i elementarne

Bolesław Wieniawa-Długoszowski
Ignacy Paderewski
Józef Piłsudski
Juliusz Bursche
Kazimierz Sosnkowski
Kresy – Ziemia Wschodnie Rzeczypospolitej
Mariusz Zaruski
Ojcowie Niepodległości
Polski wysiłek zbrojny w I wojnie światowej 1914–1918
Polskie Symbole Narodowe
Powstania śląskie 1919–1921 PL/EN
Powstanie wielkopolskie 1918–1919
Roman Dmowski
Traktat Ryski 1921 PL/EN/ROS/UA/BY
Wincenty Witos
Wojciech Korfańty
Wojna z bolszewikami. Bitwa Warszawska 1920
Wojsko Polskie i jego tradycje 1918–1939

Wymienione pozycje są dostępne bezpłatnie do pobrania
na stronie www.edukacja.ipn.gov.pl

Zapraszamy: www.ipn.gov.pl, www.ksiegarniaipn.pl

Opracowanie i przygotowanie materiałów:
dr Anna Maria Adamus

Wybór fotografii:
dr Anna Maria Adamus we współpracy z Marcinem Łaszczyńskim

Recenzent:
Michał Zarychta

Redakcja i korekta:
Ingeborga Jaworska-Róg

Projekt okładki, cyfrowa koloryzacja zdjęć i projekt graficzny:
Marek Skupiński M-Graf

Fotografie pochodzą ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego
oraz polskiej biblioteki cyfrowej Polona

Na okładce:
Uroczystość przekazania Wojsku Polskiemu broni zakupionej za pieniądze
zebrane przez uczniów Gimnazjum im. Mikołaja Reja w Warszawie w przeddzień
Święta Niepodległości. Okolicznościowa iluminacja świetlna w biało-czerwonych
barwach Pałacu Belwederskiego z okazji święta narodowego, które po raz pierwszy
obchodzone było oficjalnie. Warszawa, 10 listopada 1937 r. (NAC)

Publikację przygotowało Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Warszawie
ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa

Adres do korespondencji: plac Krasińskich 2/4/6, 00-207 Warszawa

© Copyright by Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2022

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**
Oddział w Warszawie

#MOJA NIEPODLEGŁA.